

Biblioteksplan för Norbergs kommun

*Antagen av kommunstyrelsen
2015-05-08*

Biblioteksplan för Norberg

Syftet med biblioteksplanen är att stärka biblioteksverksamheten, ge struktur för viktiga utvecklingsområden och tydliggöra folk- och skolbibliotekens gemensamma uppdrag.

Planen är ett styrdokument som förankrar verksamheten på politisk nivå. Den ska vara i linje med andra kommunala styrdokument och klart definiera bibliotekets uppdrag och dess roll i samhället.

Biblioteksplanen bygger på:

- Bibliotekslagen, (2013:801) Bibliotekslagen fastställer att varje kommun ska ha ett folkbibliotek för att främja läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt funktionshindrade, invandrare och barn.
- Skollagen (2010:800) i skollagen fastställs att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek.
- Vision för Norbergs kommun
- Kommunala styrdokument
- Regional kulturplan 2015-2018 i Västmanlands län
- FN:s konvention om barns rättigheter
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Europeisk deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR)
- UNECSO's folkbiblioteksmanifest.
- UNECSO's skolbiblioteksmanifest.
- Gemensamt övergripande tillväxtprogram

Biblioteksplanen ska följas upp vart fjärde år. Ansvaret för uppföljning ligger hos Kultur-, idrotts-, och fritidsutskottet/Barn- och utbildningsutskottet. I en årlig verksamhetsplan konkretiseras de utvecklingsarbeten som presenteras i biblioteksplanen. Ansvaret för verksamhetsplanens utarbetande och årliga revidering ligger hos biblioteksansvarig i samarbete med bibliotekets personal.

Norbergs folkbibliotek och skolbibliotek är underordnat kommunstyrelsen, delarna Kultur-, idrotts-, och fritidsutskottet/Barn- och utbildningsutskottet.

I Norbergs strategiska plan finns flera områden där biblioteksverksamheten kan bidra till en positiv utveckling, bland annat i målen att Norberg ska ha:

-Delaktiga och engagerade medborgare som gör kultur-, idrotts- och fritidslivet unikt.

-Våra ungdomar ska ha goda kunskaper när de lämnar skolan och ser framtiden an med tillförsikt.

-Norbergs befolkning och näringsliv ska växa i en hållbar miljö.

I Regional kulturplan Västmanlands län 2015-2018 finns en beskrivning av prioriteringarna inom regional kulturverksamhet bland annat biblioteksverksamhet. Landstinget Västmanland ansvarar för att den regionala kulturplanen utarbetas i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. För att utveckla verksamheterna inom biblioteksområdet finns en ambition:

Den Regional biblioteksverksamheten ska:

- utveckla samverkan mellan kommunernas folkbiblioteksverksamhet i länet.
- tillsammans med kommunbiblioteken göra en kartläggning och förstudie för samverkan kring mediasamverkan i Västmanland.
- tillsammans med kommunbiblioteken ta fram riktlinjer för hur medieinfrastrukturen ska formos i Västmanland. Ett större medieutbud ska kunna nås av flera medborgare på lika villkor. Detta kan ske genom att skapa ett gemensamt biblioteksdatasystem, gemensam bibliotekskatalog, webbportal och lånekort. Detta kräver medieplanering på lokal och regional nivå.
- i samverkan med folkbiblioteken, folkbildningen, förskolan och skolan skapa hållbara strukturer med nätverk för det läsfrämjande arbetet.
- utveckla och genomföra modeller och metoder för läsfrämjande aktiviteter.
- utveckla kompetens inom det vidgade textbegreppet.
- i samverkan med folkbiblioteken och i samspel med civilsamhället, lokala kulturlivet och regionala kulturverksamheter
- utveckla biblioteken som mötesplatser för kulturupplevelser och programverksamhet.
- tillsammans med folkbildningen, biblioteksverksamheterna och andra aktörer inom vuxenutbildningen utveckla strategier och metoder för att överbrygga den digitala klyfta som finns i samhället.
- stödja kommunerna i deras arbete med deras biblioteksplaner så att alla kommuner i Västmanlands län har en politiskt antagen plan för biblioteksverksamheten i slutet av 2015.
- i samverkan med Kungliga biblioteket och kommunerna få fram en uppföljning hur biblioteksplanerna har tagits fram och använts. Uppföljningen är färdigställd 2018.
- i samverkan med folkbiblioteken främja kompetensutveckling inom bibliotekslagens och regionala kulturplanens prioriterade områden för bibliotekspersonal i Västmanland.

Biblioteksverksamheten i Norberg

Folkbibliotekets uppdrag

”Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden. De kan bara förverkligas genom välinformerade medborgare med möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och därigenom spela en aktiv roll i samhällslivet.

Medborgarnas egna deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av en fullgod utbildning samt en fri och obegränsad tillgång till kunskap, tankar, kultur och information.

Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.”

(Källa UNESCO)

Skolbiblioteket i Norberg skall ha en pedagogisk idé, en teori och även vara ett verktyg för att främja barns och elevers språkutveckling och utveckla elevers förmåga till kritiskt tänkande, informationssökning och användning av olika medier. Välutrustade skolbibliotek med kompetent personal är tillsammans med pedagogerna nödvändiga förutsättningar för att skapa rika och flerstämmiga lärmiljöer, ett viktigt uppdrag för skolan i ett demokratiskt samhälle.

Mål

Det är tio mål som är uppdelade efter bibliotekstyp. Målen är numrerade av praktiska skäl, det ligger ingen prioritering i numreringen. Under de flesta av målen finns också konkreta åtgärder som kan bidra till att uppfylla den målbild som beskrivs.

För folkbiblioteksverksamheten i Norberg gäller:

Mål 1: Kommunbiblioteket– mötesplats som bidrar till Norbergs attraktivitet

Huvudbiblioteket ska vara en attraktiv och tillgänglig mötesplats, anpassad efter besökarnas olika behov.

Här ska finnas utrymme för både stillhet och studie-ro liksom för aktiviteter som inspirerar till bildning och kreativitet.

Huvudbiblioteket ska vara den självklara platsen för upplevelser, inspiration, information, läsning, lyssnande, intryck eller bara för att vara.

Åtgärder:

En studie av bibliotekets framtida lokalbehov ska göras till 2016. Förslag ska tas fram för hur bibliotek kan anpassas efter det moderna bibliotekets behov.

Nyckeltal: antal besökare

Mål 2: Bredd i utbud

Biblioteksverksamheten ska ha ett brett utbud av medier och tjänster, där ny teknik bidrar till bibliotekets attraktivitet. Medieanslaget ska värnas och värdesäkras. Personer med annat modersmål än svenska ska ha tillgång till material anpassat till deras behov och biblioteket ska bidra till att tillhandahålla verktyg som stödjer integrationsprocessen.

Det digitala biblioteket ska bli synligare i det fysiska biblioteket.

Åtgärder:

Det digitala utbudet ska marknadsföras och göras mer synligt i det fysiska biblioteket.

Det mångkulturella samhället ska beaktas i bibliotekets olika tjänster och aktiviteter till exempel programverksamhet och medieutbud.

Nyckeltal: antal medielån, antal programverksamheter

Mål 3: Bibliotekets inspirerande roll

Bibliotekets verksamhet ska inspirera till läsning och bildning och biblioteket ska ha kunnig personal som lyfter fram litteratur och informationskanaler. Genom bibliotekets verksamhet ska besökaren bli inspirerad att läsa litteratur som han/hon inte hade hittat på egen hand och tar del av tjänster som han/hon inte tidigare är bekant med. Biblioteket ska vara en självklar samlingspunkt för skapande verksamheter för människor i alla åldrar.

Åtgärder

Resurser avsätts till utveckling och fortbildning.

Nyckeltal: Antal utbildningstillfällen

Mål 4: Bibliotekets roll i kunskapssamhället

Biblioteksverksamheten ska vara en viktig infrastruktur för det livslånga lärandet och stödja människors behov och önskan att bilda sig och öka det digitala kunnandet.

Biblioteket ska ha en viktig förmedlande och pedagogiska roll i att guida medborgaren i informationsutbudet eftersom tillgängliggörande av information i format efter användarens behov ligger i bibliotekets demokratiuppdrag.

Åtgärd:

Biblioteket ska verka stödjande för det livslånga lärandet genom att inspirera till kunskapssökande inom till exempel teknikområdet genom workshops i samarbete med skola, studieförbund, föreläsningar med mera.

Nyckeltal: Antal workshops

Mål 5: Öppenhet – delaktighet – samverkan

Biblioteksverksamheten ska präglas av öppenhet. Bibliotekets besökare ska kunna dela med sig av tankar och kunskaper till andra och det ska finnas möjlighet till eget skapande. Det ska finnas plats för andra aktörer som kan berika bibliotekets utbud, till exempel privatpersoner, studieförbund, föreningar och andra kommunala/offentliga verksamheter. Samverkan ska ske både i bibliotekets lokaler och i övriga samhället.

Åtgärder:

Samarbetet med externa aktörer, civilsamhället, andra folkbibliotek ska utvecklas. Nätverken bör dokumenteras. Biblioteket ska tillvarata medborgarens idéer och förslag och aktivt initiera nätverkande.

Nyckeltal: Antal samverkansprojekt årsvis.

Mål 6: Den lokala identiteten

Biblioteksverksamheten ska bidra till att stärka den lokala identiteten, eftersom lokalsamhället är viktigt i en globaliserad värld.

Åtgärder:

Det lokala materialet, både det lokalhistoriska och det aktuella, ska synliggöras både fysiskt och digitalt.

Den lokala identiteten skall stärkas genom samarbete inom regionen och med lokala aktörer.

Tillgängligheten till lokala samlingar och arkiv ska öka genom digitalisering och en plan för digitalisering upprättas till 2016.

Mål 7: Tillgänglighet för alla

Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig för alla. Med tillgänglighet avses såväl fysisk sådan som medier och information. Nya tekniker och metoder ska provas för att nå ut till dem som inte kan ta sig till biblioteket. Behovet hos personer med olika former av funktionsnedsättning ska beaktas i bibliotekets hela verksamhet.

Åtgärder:

Biblioteksservice till äldre och personer med funktionsnedsättning ska utvecklas i samarbete med kommunens socialförvaltning och organisationer för personer med funktionsnedsättning.

Tillgängligheten till läsning ska ökas genom möjligheten att ladda ner talböcker och möjligheten ska marknadsföras till besökare som har svårighet att läsa tryckt text. Kommunbiblioteket ska initiera regelbunden dialog med företrädare för äldreomsorg och verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Nyckeltal: Två träffar/år med kontaktperson socialförvaltning och för organisationer för personer med funktionsnedsättning.

För skolbiblioteksverksamheten i Norberg gäller:

Mål 8: Skolbiblioteksutveckling

Centralskolans bibliotek är centralt beläget i skolan och ska vara en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande. Biblioteket ska ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Åtgärder:

Skolbiblioteket ska få en större roll i elevernas kunskapsutveckling. Skolbiblioteket ska ha modern teknik och litteratur som lockar till läsoplevelser, av både kunskapsmässig och skönlitterär karaktär.
Nyckeltal: Antal utlån

Gemensamma mål för folkbiblioteket och skolbiblioteket i Norberg:

Mål 9: Alla barn och ungdomar ska ha tillgång till ett språk

Att behärska språket är en viktig nyckel till utveckling och självförverkligande. Läsning är en viktig förutsättning för språkutveckling. Läsning stärker fantasin och ökar kunskap och förståelse för andra människor. Rätten till ett språk är en demokratifråga. Det lässtimulerande arbetet ska börja i tidig ålder och riktas till barn, föräldrar och andra vuxna i barnens närhet. Barn och ungdomar med behov av stöd liksom barn och ungdomar med annat modersmål än svenska ska ägnas särskild uppmärksamhet.

Åtgärder:

Under 2015 ska en gemensam läsfrämjande plan sammanställas för barn 0-16 år i samarbete med förskola, skola, familjecentral och övriga intressenter.
För att uppmärksamma läsningens betydelse för barn och unga och inspirera till läslust genomförs gemensamma aktiviteter med civilsamhället, föreningsliv, t ex anordnas författarbesök och teater.
Nyckeltal: Antal aktiviteter

Mål 10: Samverkan

Folkbiblioteket och skolbiblioteket ska samverka med varandra där det bidrar till kvalitetsutveckling för båda verksamheternas målgrupper och där synergieffekter kan uppnås. Förutom inom det lässtimulerande området, enligt ovan, kan det till exempel gälla medier, digital utveckling och där det är lämpligt även lokaler.

Åtgärder:

Utskotten ansvarar tillsammans för att säkerställa att samverkan kommer till stånd mellan de olika verksamheterna för att samutnyttja tillgängliga resurser.
Nyckeltal: Två träffar/år

Ansvarsfördelning mellan de offentliga biblioteksaktörerna i Norberg

Bibliotekslagen slår fast kommunernas ansvar för folk- och skolbibliotek, liksom landstingets för den regionala biblioteksverksamheten och statens för högskolebiblioteket.

I Regional kulturplan Västmanlands län 2015-2018 finns en beskrivning av prioriteringarna inom regional kulturverksamhet, bland annat biblioteksverksamheten.

Kultur-, idrotts- och fritidsutskottets ansvar

Folkbiblioteksverksamheten i Norberg

Regelbundet återkommande dialog med barn- och utbildningsutskottet om folk- och skolbibliotekssamverkan.

Regelbundet återkommande dialog med socialutskottet samt Norbergs kommuns råd för funktionsnedsatta om biblioteksservice för äldre människor respektive funktionshindrade.

Barn- och utbildningsutskottets ansvar:

Regelbundet ge och följa upp uppdrag i biblioteksverksamhet för:

Barn i förskola.

Elever i förskoleklass, fritidshem och grundskola.

Personal i förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskola.

Dialog med kultur-, idrotts- och fritidsutskottet om bibliotekssamverkan.

Socialutskottets ansvar

Regelbundet föra dialog med kultur-, idrotts- och fritidsutskottet om folkbiblioteksverksamhet för äldre.

Utse kontaktperson på administrativ nivå för nätverkssamarbete med kultur-, idrotts- och fritidsutskottet om biblioteksverksamhet för äldre.

Norbergs kommuns råd för funktionsnedsattas ansvar:

Regelbundet föra dialog med kultur-, idrotts- och fritidsutskottet om folkbiblioteksverksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Utse kontaktperson på administrativ nivå för nätverkssamarbete med kultur-, idrotts- och fritidsutskottet om biblioteksverksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Utveckla ett system med läs- eller kulturombud som **tex** förmedlar information om särskilda medier för personer med särskilda behov och om uppsökande biblioteksservice, förmedlar lässtimulans och i samarbete med folkbiblioteket aktivt arbetar med personalutbildning på området.

Landstinget Västmanlands ansvar

Aktiva nätverk inom olika biblioteksområden för ökat samarbete och ökad samverkan för att effektivisera och förbättra biblioteksservicen till invånarna i länets kommuner.

Stöd för folkbiblioteken i Norberg och i länets övriga kommuner i fortbildning för personal samt i utvecklingsarbete och omvärldsbevakning.

Biblioteksservice genom sjukhusbiblioteket till patienter och personal inom landstingets ansvarsområde.

Uppföljning och giltighetstid

Ansvar för uppföljning av biblioteksplanen ligger på kultur-, idrotts- och fritidsutskottet, barn- och utbildningsutskottet, socialutskottet och rådet för funktionshindrade.

Kultur-, idrotts- och fritidsutskottet har det övergripande ansvaret för uppföljning och uppdatering av planen.

Nyckeltal: Biblioteksplanen följs och uppdateras vartannat år.

Biblioteksplanen gäller 4 år framåt från och med kommunstyrelsens antagande av planen.